

Nr 634.

Av herr **Olsson** i Staxäng m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 257, angående vissa åtgärder till jordbrukets stödjande.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 257 hava åtgärderna till jordbrukets stödjande underkastats en ingående och mångsidig prövning, som har utmynnat i ett antal förslag till åtgärder, avseende *dels* att skapa jämviktsläge mellan jordbrukets olika produktionsgrenar i prishänseende, *dels* åstadkomma en prisnivå för jordbrukets totala produktion, som enligt departementschefens uttalande skulle komma att ligga 20 à 25 procent under motsvarande medelsprisnivån för åren 1925—1929.

Vi vilja då först bemärka, att detta betyder ett fastläsande av jordbruksnäringens inkomster och därmed även köpkraft vid en betydligt lägre nivå än den som vid upprepade tillfällen av statsmakterna angivits såsom önskvärd. Det synes oss därför betänkligt, att Kungl. Maj:t vid avgivande av förslag till åtgärder och fullmakter, som i och för sig synes oss kunna vara ägnade att återföra jordbrukets prisläge till det nyss nämnda utgångsläget 1925—1929 års, samtidigt uttalar sig för en enligt vår åsikt omotiverad och olycklig begränsning av åtgärdernas effekt till i kungl. propositionen angivna 75 à 80 procent. Detta så mycket mer, som Kungl. Maj:ts förslag och åtgärder till arbetslöshetens och krisens bekämpande på andra områden ingalunda syfta till den *allmänna* pris- och lönenivåns nedsättning till och fixering vid sistnämnda läge.

Emellertid är jordbrukets ekonomiska läge sådant, att t. o. m. endast ett uppnående av 75 à 80 procent av 1925—1929 års prisnivå, förutsatt att detta skedde konsekvent och likformigt, skulle medföra vissa lättnader jämfört med situationen för ögonblicket.

Den vidare utformningen av Kungl. Maj:ts förslag giver emellertid redan från denna utgångspunkt anledning till allvarliga erinringar.

Om man sålunda efterser, i vad mån de hittills vidtagna stöd- och regleringsåtgärderna åstadkommit någon verkan, finner man, att i fråga om tvenne produktionsgrenar, nämligen brödsäds- och mjölkproduktionen (smör), uppnåtts ungefärligen den av föredragande departementschefen såsom önskvärd angivna prisnivån. Ingen lär väl heller vilja påstå att härmed åstadkommit ett *för högt* prisläge, och Kungl. Maj:t angiver för sin del de nuvarande priserna å smör och brödsäd såsom lämplig utgångspunkt. Även om Kungl. Maj:t alltså inskränker sig till att, i stället för att söka återuppnå 1925—1929 års prisnivå, återställa prisrelationen jordbrukets olika produktionsgrenar emellan till ett läge i nivå med de ak-

tuella brödsädes- och smörpriserna, synes det oss emellertid uppenbart att detta *endast* kan ske genom att *höja* de nödlidande produktionsgrenarnas prisläge till åtminstone denna aktuella nivå. Kungl. Maj:t har ju också i princip uttalat detta, men har vid utformandet av förslag beträffande brödsädesodlingen lämnat sin egen utgångspunkt, i det att de *faktiska* priserna å vete och råg föreslås sänkta med intill 2 kronor per deciton, medan det *nominella* priset å vete bibehålles oförändrat och rågpriset föreslås sänkt med samma belopp som ifrågasatta veteavgift. Detta innebär i själva verket en justering nedåt av några hittills bäst, fast ingalunda för högt, betalda produkter och ett förryckande av den jämviktskapande prisrelationen i negativ riktning. Allt under det Kungl. Maj:ts förslag visserligen öppnar möjligheter för, men ingalunda ännu förverkligat den *nödvändiga* prisförbättringen på kött-, fläsk-, ägg- och foderspannmålsområdena.

Det torde böra uppmärksammas, att det ekonomiska underskottet i Svenska spannmålsföreningen, och för vars täckande veteavgiften är avsedd att uttagas, uppkommit dels i följd av de bestämmelser i kontraktet mellan Svenska spannmålsföreningen och staten, som ge de anslutna kvarnarna rättighet att övertaga den inlösta brödsäden till lägre pris än dess inlösningspris, dels även att åtskilliga odlare, på grund av den stora spänningen i prisläget mellan jordbruksproduktionens olika grenar, ökat sina brödsädesarealer i en allt för stor omfattning. I den mån förlusten uppkommit genom en olämplig avfattning av det ovan nämnda kontraktet, bör väl förlusten i någon mån täckas av den, som dragit vinst av denna. Detta skulle närmast vara kvarnarna och därefter mjölköparna, därest konkurrensen sänkt mjölpriset, så att mer vinst ej uppstått för kvarnarna.

Man har därför anledning att konstatera, att det ej enbart är odlaren som bör täcka förlusten hos Svenska spannmålsföreningen.

Utan att i detta sammanhang vilja närmare ingå på den föreslagna veteavgiftens lämplighet, vilja vi alltså uttala, att ett eventuellt uttagande av en dylik avgift ej bör utformas så att det innebär ett nedpressande av brödsädespriserna. Den nödiga prisjämvikten bör tvärtom ernås genom *tillräcklig* prisförbättring å nyss nämnda animalier och foderspannmål.

Dessutom må påpekas, att ett eventuellt beslut om uttagande av veteavgift bör så utformas, att det ej drabbar producentens förbrukning för eget hushållsändamål, vilket särskilt för mindre jordbrukare, vilka icke odla brödsäd till avsalu, skulle framstå såsom en orimlig och orättvis belastning.

I den mån man anser nödvändigt att viss del av den kvarngilla brödsäden av kommande skörd användes till foder, bör naturligtvis det tilltänkta denatureringsförfarandet verkställas tidigast möjligt och i så stor utsträckning som möjligt hos odlaren, vilket även enligt spannmålsföreningens och Kungl. Maj:ts förslag synes vara möjligt.

Vidare överväger departementschefen borttagandet av skyldigheten ut-

giva slaktdjursavgift, och beräknar fylla medelsbehovet med dels viss andel i den föreslagna införselavgiften å fodermedel, dels det av exportsvinslakterierna inlevererade överpriset å bacon, som erhålles i Storbritanien och norra Irland. Man skulle därmed frångå en hittills i första hand tillämpad form för statshjälp till jordbruket, nämligen hjälp till självhjälp genom legalt åstadkommande av nödiga, producenternas egna prisutjämningsmedel, en form som är väsentlig i och visat stora påtagliga resultat beträffande den s. k. mjölkregleringen. Den kritik mot slaktdjursavgifternas upptagande, som i propositionen anföres, kan visserligen delvis vara berättigad, men är efter vår mening ingalunda ägnad att utdöma systemet som sådant. I motionerna nr 183 och 187 i första kammaren med likalydande i andra kammaren har tidigare angivits de ändringar och tillägg, som härvidlag kunna anses påkallade, varför vi inskränka oss till att hänvisa till nyssnämnda motioner. Vi vilja blott tillägga, att de såsom ersättning för slaktdjursavgifterna tilltänkta inkomsterna äro av ganska osäker natur, beroende i ena fallet på en fodermedelsimport, vars storlek torde bliva synnerligen variabel, beroende främst på den inhemska årsgrödans år för år olika volym, i andra fallet på en merförtjänst som successivt bortfaller i mån som inhemska fläskpriset höjes, som är beroende av den större eller troligen mindre exportkvot till England, som kan bliva oss tillerkänd, och slutligen av, huruvida England i längden tillåter oss uttaga detta prisobeskuret.

Det synes oss därför vara nödvändigt, att riksdagen icke kringskär Kungl. Maj:ts befogenhet att därest så visar sig nödvändigt upptaga slaktdjursavgift, då denna, må vara i förbättrad form, torde kunna bliva ett behöfligt instrument att användas för att säkerställa den önskvärda prisnivåns uppnående och uppehållande på kött- och fläskdjursmarknaden.

Vi kunna vidare icke dela den av Kungl. Maj:t uttalade uppfattningen, att ett genomförande av Kungl. Maj:ts förslag skulle onödiggöra statlig reglering av införseln av havre, majs och andra fodermedel. Tvärtom synes oss ett prolongerande tills vidare av kungl. kungörelsen av den 21 december 1933 (nr 660) vara nödigt och ofrånkomligt för att giva Kungl. Maj:t medel att under alla förhållanden säkerställa de föreslagna prisregleringsåtgärdernas effektivitet.

Då ett bifall från riksdagens sida till de av Kungl. Maj:t föreslagna förordningarna om införselavgifter m. m., som i proposition nr 257 anges beträffande tillämpningen, skulle lämna Kungl. Maj:t vitt gående fullmakt, synes det oss av nöden att redan nu hava gjort dessa erinringar, och hänvisa vi i övrigt till de förslag, som framförts i tidigare omnämnda motioner nr 183 i första kammaren med åtföljande motioner nr 184—190 jämte likalydande i andra kammaren.

Vi hemställa därför,

att riksdagen måtte vid utformande av sina beslut med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 257

beakta ovan anförda synpunkter och särskilt att jordbruksproduktionens bytesvärde i förhållande till de tjänster och förnödenheter jordbrukarna behöva använda ej försämras i jämförelse med läget under femårsperioden 1925—1929.

Stockholm den 10 april 1934.

Ernst V. Olsson
i Staxäng.

T. V. Lundell.

Ernst Aronson.

John Gustafsson
i Välsnäs.

Martin Skoglund.

Sven Persson.

Albert Johansson.

Linus Andersson.

Gunnar Persson.